

rafında sıralanan ahşap dükkânlar 1950'li yıllarda yandıktan sonra da bugün görülen beton kitapçı dükkânları yapılmıştır. Zelzeleden sonra üstü açılan Çadırcılar, yakın tarihlere kadar hurdacılar ve kısmen bakırcılar çarşısı iken son birkaç yıl içinde antika, turistik eşya vb. çarşısına dönüşmüştür. Kalpakçılar ise daha çok yeni ziynet takıları ile altın eşyanın satışı yapılan dükkânlarla doldurulmuştur. Büyük Çarşı'nın içindeki sokakların hemen hepsi eski özelliklerini kaybederek yeni ve fazla kaliteli olmayan malların satışı yapılan yerler haline almıştır. Eski çarşı esnafı âdabının bugün hâlâ muhafaza edildiği de artık söylenemez.

BİBLİYOGRAFYA :

Fâtih Vakfiyeleri, Ankara 1938, s. 209, vr. 73-75; *İstanbul Vakıfları Tahriir Defteri 953 (1546)* (Büyükçarşı'daki evkakı hak.); *Matrakçı Nasuh, Sefer-i İrâkeyn*, vr. 8^b; *Evliya Çelebi, Seyahatnâme*, I, 613 vd.; *Silâhtar, Nusretnâme*, II, 87-88; *İzzî, Tarih*, İstanbul 1199, s. 226; *P. Gyllius, De topographia Constantinopoleos*, Lyon 1561, I, bl. X; [İng. *The Antiquities of Constantinople* (trc. J. Ball), London 1729, s. 48-50]; *I. P. de Tournefort, Relation d'un voyage du Levant*, Paris 1717, I, 514; *Ayvansaraylı, Hadîkatü'l-cevâmi'*, I, 32; a.m.f., *Mecmûa-i Tevârîh*, s. 423; *Dr. Mordtmann, Esquisse topographique de Constantinople*, Leile 1892, s. 68, nr. 121; *Mecelle-i Umûr-ı Beddiyye*, I, 1249 vd.; *Ahmed Refik, Onikinci Asr-ı Hicride İstanbul Hayatı 1689-1785*, İstanbul 1930, s. 35-36, belge no: 53; a.m.f., "Çarşı İçi ve Bedestanlar", *Akşam*, 24 Mart 1936; *İzzet Kumbaracılar, İstanbul Sebilleri*, İstanbul 1938, s. 37; *Nurettin Rüştü Büngül, Eski Eserler Ansiklopedisi*, İstanbul 1939, s. 34; *Muhtar Yahya Dağlı, İstanbul Mahalle Bekçilerinin Destan ve Mânî Katarları*, İstanbul 1948, s. 12, 15, 17; *Gündüz Özdeş, Türk Çarşıları*, İstanbul 1953, s. 28-47; *Kapalıçarşı* (Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu yayını), İstanbul 1972; *Ayverdi, Osmanlı Mi'mârisi III-IV*, s. 557-576; *W. Müller-Wiener, Bildlexikon zur Topographie Istanbul*, Tübingen 1977, s. 345-349; *Çelik Gülersoy, Kapalı Çarşının Romanı*, İstanbul 1979 (çarşının iyi bir planı ile); *Ceyhan Güran, Türk Hanlarının Gelişimi ve İstanbul Hanları Mi'mârisi*, Ankara, ts.; *Mustafa Cezar, Tipik Yapılarıyla Osmanlı Şehirciliğinde Çarşı ve Klasik Dönem İmar Sistemi*, İstanbul 1985, s. 127 vd.; a.m.f., "Osmanlı Devrinde İstanbul Yapılarında Tahribat Yapan Yangınlar ve Tabii Afetler", *Güzel Sanatlar Akademisi Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri*, I, İstanbul 1963, tür.yer.; *Emînönü Camileri* (haz. Mehmet Doğru), İstanbul 1987, tür.yer.; *A. M. Schneider, "Die Braende in Konstantinopel"*, *BZ*, XLI (1941), s. 382-403; *Refik Halit Karay, "Kapalıçarşımın Romanı"*, *TTOK Belleteni*, sy. 40 (1945), s. 28-29; *Efdaladdin Tekiner, "İstanbul'da Kapalı Çarşı"*, a.e., sy. 88 (1949), s. 6-8; sy. 92 (1949), s. 7-9; İstanbul Eski Eserleri Koruma Encümeni, "Kapalı Çarşı Yangını Hakkında... Maarif Vekâletine Rapor", a.e., sy. 157 (1955), s. 14; *Osman Ergin, "Bedesten"*, *İA*, II, (440-442); a.m.f., "Çarşı", a.e., III, 360-362.

SEMAYİ EYİCE

BÜYÜK ÇORAPÇI HANI

İstanbul'da muhtemelen XVI. yüzyılda inşa edilmiş olan bir ticaret hanı.

Şehrin içinde Mahmutpaşa caddesi ile Fincancılar Yokuşu kavşağı köşesinde bulunur. Hangi tarihte ve kim tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir. Bir söylentiye göre XVI. yüzyılda Kaptanıderyâ Piyâle Paşa (ö. 985/1578) tarafından hayratına gelir sağlamak üzere vakıf olarak inşa ettirilmiştir. Mimari bakımından XVI. yüzyıl üslubu ve tekniğine uygun görünmekle beraber bu görüşü destekleyecek başka bilgi yoktur. Piyâle Paşa vakıflarının araştırılması ile bu hususta kesin bir sonuca varılabilir.

İki tarafından sokaklarla sınırlanan han, arazinin meyilli oluşu ve şehir dokusu yüzünden muntazam bir şekle sahip değildir. Benzeri bütün hanlarda olduğu gibi ortasında yine intizamsız ve yamuk biçimde bir açık avlusu vardır. Oldukça itinalı işçilikle taş ve tuğladan karma olarak yapılan Büyük Çorapçı Hanı'nın iç bölümlerinde moloz taş kullanılmıştır. Revak kemerlerini taşıyan pâyelerin bugün çok bozulmuş olduğu görüldüğü gibi kapı ve pencereler de aslı biçimlerini kaybetmiştir.

İki katlı olan hanın alt katı malların depolanması için düşünülmüş, üst kat odalarda ise tüccarlar barınıyor olmalıydı. Alt katta pencere bulunmayışı, üst katta ise her hücrenin bir pencere ile

dışarıdan hava ve ışık alması bu görüşü desteklemektedir. Büyük Çorapçı Hanı'nın girişi kemerli bir açıklık halinde Mahmutpaşa caddesi üzerindedir. Buradan beşik tonozlu bir dehliz iç avluya açılır. Dehlizin iki yanındaki merdivenler yukarı kata çıkışı sağlar. Yapılan çeşitli müdahalelerle han bugün çok değişmiş olduğundan mimari özelliklerini görmek imkânı kalmamış gibidir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ceyhan Güran, *Türk Hanlarının Gelişimi ve İstanbul Hanları Mimarisini*, İstanbul 1976, s. 88-89, krokisi, s. 215; *Özay Aslan, "Büyük Çorapçı Hanı"*, *İst.A*, VI, 3238.

SEMAYİ EYİCE

BÜYÜK DOĞU

Eylül 1943'ten başlayarak çeşitli aralıklarla Mayıs 1978'e kadar yayımlanan fikri, edebî, siyasî ve dinî muhtevalı dergi.

Necip Fazıl Kısakürek daha önce yayımladığı *Ağaç* dergisinden sonra II. Dünya Savaşı'nın en buhranlı zamanında daha çok siyasî ağırlığı olan yeni bir dergi çıkarır. İstanbul'da ilk sayısı 1 Eylül 1943'te çıkan *Büyük Doğu*, otuz beş yıl süreyle zaman zaman kapatılarak ve her defasında birinci sayıdan başlamak üzere Türk basın hayatının sürekli ve önemli bir yayın organı olmuştur. Haftalık, aylık ve günlük olarak toplam 512 sayı çıkan derginin dönemleri, çıkış tarihleri, sayıları, başlıca yazı serilerinin ilk çıkışları ve diğer özellikleri şöyledir:

Büyük Doğu'nun bazı sayılarının kapakları

